

TOTUUSTEORIAT MEDIASSA JA OPPIKIRJOISSA MÄÄRITTELY- JA HALLINTAOSAAMISEN MITTAAMINEN

Saila Sahaaja, Martti Metsästää, Alan Arpoja
FI4 - Totuus

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI
FILOSOFIA
FILOSOFI
PHILOSOPHY

JOHDANTO

Totuus on keskeinen käsite lukiofilosofiassa, se esiintyy myös muissa oppiaineissa ja normaalissa kielenkäytössä. Loimme ongelmanratkaisutehtävän, jossa pitää selvittää mitä totuusteorioita annetut tekstikatkelmat edustavat.

MITATTAVAT OSA-ALUEET

Tehtävä liittyy keskeisesti FI4 –opintojakson sisältöihin, totuus onkin sen keskeisimpiä käsitteitä, joka esiintyy jopa opintojakson nimessä. Filosofissa totuuden määrittelystä ei ole yksimielisyyttä ja onkin olemassa **totuusteorioita**, jotka määrittelevät totuutta eritavoin. Kolme merkittävintä totuusteoriaa ovat:

- Korrespondenssiteoria, jonka mukaan totuus on vastaavuutta todellisuuden kanssa. Lause ”lumi on valkoista” on totta, jos lumi on valkoista.
- Pragmatistinen totuusteoria, jonka mukaan totuus määräytyy hyödyllisyyden mukaan. Lause ” $E=mc^2$ ” on totta, jos siitä on hyötyä, eli se esimerkiksi auttaa ennustamaan tieteellisten kokeiden tuloksia.
- Koherenssiteoria, jonka mukaan totuus on yhteensopivuutta muiden tosina pidettyjen asioiden kanssa. Lause ”Maapallo on pyöreä” on tosi, jos se ei ole ristiriidassa muiden tosina pidettyjen väitteiden kautta.

Tehtävässä testataan digilukutaidon määrittelyyn ja hallintaan liittyviä osa-alueita. Tehtävään vastaaminen vaatii sitä, että opiskelija tuntee totuuden käsitteen ja eri totuusteorioiden **määritelmät** hyvin ja hän osaa **luokitella** eri tekstikatkelmia tämän tiedon perusteella.

MITTAUSTEHTÄVÄN KUVAUS

Tehtävässä on aineistona FI4 –opintojakson oppikirjan kappale totuudesta sekä yhteensä viisi tekstikatkelmaa eri uutissivustoilta, sekä kolme tekstikatkelmaa fysiikan ja historian oppikirjoista.

Kaikki annetut tekstikatkelmat käsittelevät totuutta jostain näkökulmasta tai niissä ainakin mainitaan sana ”totuus” jossain kohtaa.

yle Etusivu Tulospalvelu Venäjän hyökkäys UMK24

Historia

Saamelaisten totuus- ja sovintokomissiolla vielä parisataa kuulemista järjestettävänä

Komissio on kuullut saamelaisia eri puolilla maata. Kuulemisia jatketaan edelleen. Valtioneuvosto on myöntänyt komissiolle jatkoajan vuoden 2025 loppuun saakka.

Kuva 1: Uutinen, jossa mainitaan totuus.

Tehtävässä pitää luokitella eri tekstikatkelmat sen mukaan, millä tavalla niissä puhutaan totuudesta. Luokittelussa käytetään eri totuusteorioita, eli tehtävän tekijä joutuu liittämään jokaisen tekstin joko koherenssiteoriaan, korrespondenssiteoriaan tai pragmatistiseen totuusteoriaan.

Luokittelun lisäksi lisäksi tehtävän tekijöiden tulee perustella valintansa, eli antaa joku syy sille miksi kyseinen tekstikatkelma edustaa jotain tiettyä totuusteoriaa.

HELSINGIN SANOMAT Uutiset Lehdet Tila Kirjautu Hae Valikko

Etusivu HS Ytimessä HS Visio News in Russian Uusimmat Poliittika Kaupunki Kulttuuri Tiede Hyvinvointi

PÄIVÄN TIMANNTI: Stubbin 1+1-metodi kannattaa, sanoo professori – Näin sovellet sitä omaan elämään

MAINOS: Kokeile Hesaria maksutta 27.2. asti. Kokeiluun jälkeen tilaus päättyy automaattisesti.

Kulttuuri | Elokuva-arvio

Tappoiko vaimo puolisonsa? Kiehtova menestyselokuva pohtii totuuden olemusta

Justine Triet tarkastelee totuuden olemusta elokuvassa, joka hyödynnä oikeussalidraamaa pureutuaikseen nykyhetken polttavaan ilmiöön.

Luetuimmat

- 1 Viro | Venäjä etsintäkuuluttanut Viron pääministeri Kaja Kallaksen
- 2 Asuminen | Uposouden kerrostalon parvekkeelle ilmestyi tukkuaanainen vesi Espoossa
- 3 Junaliikenne | Tästä nähtävät vaarat, jotka syödyntävät koko Suomen junaliikenteen
- 4 Lakot | Orpo Lakot aiheuttavat vaaran valtiolle, kysy on ”lakoparlamentaarista” vaikutusmahdollisuudesta
- 5 Presidentinvaalit | Kuvat: Äänestäjät nähtävät valtaa pitäneiden äänensä Helsingissä
- 6 Akkademio | Hostelli palaa ”suojakaasusta” – Ilmeiset pakenut keskellä yötä lähes 25 astien pakkaseen
- 7 Elämäntavat | Stubbin 1+1-metodi kannattaa, sanoo professori – Näin sovellet sitä omaan elämään

Persti Avola 8.2.10.36 | Päivitetty 8.2.10.35

Kuva 2: Uutinen, jossa mainitaan totuus.

MITEN ARVIOIDAAN

Tehtävä arvioidaan seuraavalla tavalla:

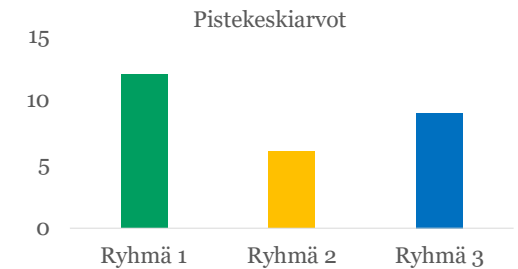
- Tehtävästä voi saada yhteensä kahdeksan pistettä luokittelusta ja kahdeksan pistettä perusteluista. Kokonaispistemäärä on siis 16.
- Vastauksia verrataan tehtävän laatijoiden tekemään valmiiseen luokitteluun, sekä heidän itsensä laatimiin perusteluihin. Nämä toimivat esimerkkiratkaisuna.
- Jokaisesta esimerkkiratkaisua vastaavasta luokittelusta saa yhden pisteen, samoin jokaisesta esimerkkiä vastaavasta perustelusta saa yhden pisteen.
- Jos luokittelu on erilainen kuin esimerkkiratkaisussa, mutta perustelu onnistuu hyvin, voidaan molemmista antaa pisteet, vaikka ne eivät vastaa esimerkkiratkaisua.

TULOKSET

Kolme kolmen hengen opiskelijaryhmää teki tehtävän oppitunnilla. Yleisenä huomiona voi todeta, että tehtävä oli erittäin vaikea ja pitkä. Se vaati usean tekstikatkelman (8 + lähtötietona annettu oppikirjan kappale) lukemista.

Tarkemmat huomiot:

- Kukaan ei saanut täysiä pisteitä
- Pistekeskisarvo oli 9/16
- Tehtävään meni keskimäärin 30min

Linkkejä:

Totuusteoriat – filosofia.fi:
<https://filosofia.fi/fi/ensyklopedia/totuusteoriat>
katsottu 13.2.2024

Kuva 1 – yle.fi: <https://yle.fi/a/74-20062535>
katsottu 13.2.2024

Kuva 2 –hs.fi: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010139930.html> katsottu 13.2.2024